

διαδήματος εἰς τὸν ρῆγα τῶν Οὐγγρων Ἀνδρέαν I. (1047 - 61) ἔγινε ἀκριβῶς διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ὡς τριάκοντα ἔτη βραδύτερον ἢ δωρεὰ τοῦ περιφήμου στεφάνου (τοῦ κατωτέρου μέρους τοῦ ἁγίου Οὐγγρικοῦ στέμματος) εἰς τὸν ρῆγα Γεωβιτζ I. ὑπὸ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ Δούκα.

Ὁ Ἀνδρέας ἔλαβε τὴν θυγατέρα τοῦ ὀρθοδόξου πρίγκιπος τοῦ Κιέβου ὡς γυναῖκα καὶ ἔκτισεν ὀρθόδοξα μοναστήρια εἰς Οὐγγαρίαν, ἣ δ' ἐπὶ τὸν θρόνον ἀνάβασίς τοῦ συνέπεσε μὲ ἰσχυρὰν πάλην κατὰ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας. Ὅλα αὐτὰ ἠδύναντο νὰ προκαλέσουν τὴν ἐλπίδα εἰς τὸ Βυζάντιον, ὅτι ὁ Ἀνδρέας εὐκόλως θὰ εἰσῆρχετο εἰς τὴν σφαιραν τῆς ἐπιρροῆς τοῦ Βυζαντίου, ὡς ὑπῆκοος αὐτοῦ. Ταύτην τὴν ἐλπίδα ἐκφράζει τὸ εἰς αὐτὸν στελλόμενον διάδημα τοῦ Μονομάχου, ὁ ὁποῖος, διαλύων τὰ στρατιωτικὰ κτήματα καὶ παραιτούμενος ἑνὸς μονίμου στρατοῦ ἔπρεπε νὰ ζητήσῃ τὴν στρατιωτικὴν ὑποστήριξιν τοῦ κράτους του διὰ τῆς ἀρωγῆς τῶν ξένων ἡγεμόνων.

Ἡ μελέτη τῆς κ. Bárány - Oberschall πραγματεύεται λεπτομερῶς ὅλα αὐτὰ τὰ προβλήματα καὶ ἐὰν ὑστερῇ ὡς πρὸς συμπληρώσεις καὶ διορθώσεις τινάς, ἀποτελεῖ ὁμως ὀριστικὴν πρόοδον διὰ τὴν τεχνολογικὴν ἐρμηνείαν τοῦ διαδήματος τοῦ Μονομάχου.

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΔΑΡΚΟ

Les Regestes des actes du Patriarcat de Constantinople. Vol. I. Les actes des Patriarches. Fasc. II. Les Regestes de 715 à 1043, par V. Grumel. Ἐκδ. Socii Assumptionistae Chalcedonenses. 1936. Σελ. XXIII + 267.

Μετὰ πάροδον τεσσάρων ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ πρώτου τεύχους τῶν Πινάκων ἐγγράφων τῶν Πατριαρχείων Κωνσταντινουπόλεως εὐρισκόμεθα εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ ἀναγγείλωμεν ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ περιοδικοῦ τούτου τὴν ἔκδοσιν τοῦ δευτέρου τῆς ἑξ ἑννέα τευχῶν ἀποτελεσθησομένης σπουδαίας ταύτης συλλογῆς. (Πρβλ. Ἐπ. Ἐτ. Βυζ. Σπ. τόμ. 9. σελ. 453 - 458).

Τὸ τεῦχος τοῦτο συνεχίζει τοὺς πίνακας ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 325 καὶ φθάνει μέχρι τοῦ ἀριθ. 855, περιλαμβάνει δὲ τὴν ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Γερμανοῦ τοῦ Α' (715 - 730) μέχρι τοῦ θανάτου Ἀλεξίου τοῦ Στουδίτου (1025 - 1043) περίοδον, τουτέστι τὴν ἀπὸ τοῦ ἔτους 715 μέχρι τοῦ 1043 σπουδαιοτάτην, πολυτάραχον καὶ περίπλοκον περίοδον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τοῦ Βυζαντίου.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν παράδοσιν καὶ διάσωσιν τῶν κειμένων τῶν ἐγγράφων ἡ περίοδος αὕτη εἶναι πλουσιωτέρα τῆς προηγουμένης. Οὕτως ἐκ τῶν

530 ἔνταῦθα ἀναφερομένων ἀριθμῶν, τῶν 289 σφάζεται τὸ ἑλληνικὸν κείμενον εἴτε ὁλόκληρον εἴτε ἐν μέρει (ἐννέα ἔγγραφων) μόνον. Ἐπεὶ ἑτέρου πιστοποιοῦμεν καὶ ἔνταῦθα τὴν ἀπώλειαν τοῦ κειμένου ὑπερδιακοσίων ἐκ τῶν μνημονευομένων ἔγγραφων. Ἐλαχίστων ἐξ αὐτῶν σφάζεται μόνον ἢ μετὰφρασις εἰς ξένην γλῶσσαν (λατινικὴν ἢ ἀρμενικὴν ἢ σερβικὴν), δύο δὲ πάλιν ἢ ἀπόδοσις εἰς τὴν ἀπλὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν (πρβλ. ἀριθ. 337 καὶ 338).

Κατὰ τὸν Grumel 13 ἔγγραφα εἶναι πλαστά, 26 ἀμφιβόλου γνησιότητος, δὲν γνωρίζομεν δὲ τὴν ἀκριβῆ χρονολογίαν διακοσίων περιπτῶν.

Ὡς ἦτο φυσικόν, καὶ εἰς τὸ τεῦχος τοῦτο ἠκολούθησεν ὁ Grumel τὴν ἰδίαν ἀρχὴν, συμπεριέλαβε δηλαδὴ τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τὰ ἐκδοθέντα ὑπὸ τῶν Πατριαρχῶν τῆς περιόδου ταύτης κατὰ τὸ διάστημα μόνον τῆς ἐνεργοῦ πατριαρχείας ἐκάστου αὐτῶν καὶ τὰς πράξεις τῆς Ἐνδημούσης Συνόδου. Ἔργα ἐπομένως θεολογικά, λόγοι, ὁμιλίαι, ἰδιωτικαὶ ἐπιστολαί, ἰδιωτικὰ ἔγγραφα τῶν Πατριαρχῶν, παραλείπονται.

Ἐὰς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ παρατηρήσω ἔνταῦθα τὸ ἐξῆς. Τὰ ὑπὸ τοῦ Grumel παρατιθέμενα ἐκάστοτε ἑλληνικὰ κείμενα ἐκδίδονται ὡς ἔχουν εἰς τὰς ἐκδόσεις ἢ εἰς τὰ περιέχοντα αὐτὰ χειρόγραφα, ἐνίοτε δηλαδὴ μετὰ τῶν συνήθων σφαλμάτων. Καὶ ὁσάκις μὲν πρόκειται περὶ πρωτοτύπου ἔγγραφου ἢ περὶ τινος λέξεως διφορομένης ἔχει καλῶς. Πολλὰ ὅμως τῶν κειμένων ἐλήφθησαν ἐξ ἀντιγράφων ἐν χειρογράφοις σφαιζομένων ἢ καὶ ἐκ κακῶν ἐκδόσεων. Εἰς τοιαύτας ὅμως περιπτώσεις ἐπιτρέπεται ἢ διόρθωσις τῶν ὀφθαλμοφανῶν σφαλμάτων, τὰ ὅποια οὐδέποτε θὰ διέπραττεν ἡ Γραμματεία τῶν Πατριαρχείων, καὶ τὰ ὅποια ἀποκρούει ἡ γνώσις τῶν κανόνων τῆς σιζέως. Οὕτω π.χ. θὰ ἀνεμένομεν σελ. 14 στίχ. 4-5 Ἁγίας Πόλεως (= Ἱερουσαλήμ) κατὰ τὰ προσηγηθέντα Ἁντιοχείας καὶ Ἀλεξανδρείας, σελ. 29 στίχ. 1 ἐξ ἐπιχειρίας, σελ. 32 στίχ. 4 ἐκ τῶν κάτω καταδίκη (ἴσως πρόκειται ἔνταῦθα περὶ τυπογραφικοῦ λάθους), σελ. 35 στίχ. 19 ἐκ τῶν κάτω συντάξεων καὶ στίχ. 20 Κωνσταντινουπόλεως, σελ. 47 στίχ. 4 εἰς τὰς ἀγίας, σελ. 124 στίχ. 3 Ἀρμενικῶν, σελ. 127 στίχ. 4 ἐκ τῶν κάτω καὶ σελ. 128 στίχ. 4 ἐκ τῶν ἄνω ἀσηκρητῆς ἔνταῦθα ξεκάφωτον, σελ. 151 στίχ. 7 ἐκ τῶν κάτω γράψωμεν, σελ. 202 στίχ. 10 ἡγούμενε, σελ. 237 στίχ. 9 ἐκ τῶν κάτω Ξιφιλίνου, σελ. 249 στίχ. 2 μονα-στήρια, σελ. 260 στίχ. 11 Φιλίππων κατὰ τὸ φιλίππων στίχ. 28 καὶ σελ. 261 στίχ. 1 ἐκ τῶν κάτω Φιλίππων, σελ. 260 στίχ. 17 ἐκ τῶν κάτω Φιλίππων καὶ Θεοδοσίαν κατὰ τὸ ἀμέσως προηγούμενον Λαμπούδιος, σελ. 362 στίχ. 11 εὐλογημένων. Ἀνεφέρον ὅσα περιήλθον εἰς τὴν ἀντίληψίν μου κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν, ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ Grumel ἐν σελ. 266 ἀναγραφομένων διορθώσεων καὶ τῶν εἰς τὴν σιζίν ἀναφερομένων.